

PROLOOG

Kuidas kuningas Harald Sinihamba ajal paljaspeade käsi Skånes käis

Palju rahutuid mehi läks Skånest koos Bue ja Vagniga teele, ja ei olnud neil kellelgi Hjörungavågis õnne¹; teised läksid koos Styrbjörniga Uppsalasse² ja langesid koos temaga. Kui kodus aru saadi, et väheseid oli tagasi oodata, lausuti surnuitkused ja püstitati mälestuskive, mispeale kõik mõistlikud mehed olid ühel meelel, et nii oligi kõige parem, sest nüüd võis loota rohkem rahu kui enne ja vähem maadejagamist terariistade abil. Nüüd tulid prisked aastad, nii rukist kui ka heeringat oli

¹ Vihje Snorri Sturlusoni Põhjala kuningasaagade kogumikule „Heimskringla“ (u 1230). „Olav Tryggvasoni saagas“ jutustatakse Taani kuninga Harald Gormssoni, hüüdnimega Sinihammas (*Blåtand*, võimul u 935–985) poja Sven Harkhabeme (*Tveskægg*, valitses 985–1014) sõjakäigust Norrassa, ristiusust taganenud jarl Håkani (srn 995) vastu. Snorri kirjutab: „Ka Bue Paks (*Digre*) Borgholmista (Ölandilt) ja tema vend Sigurd olid Jomsborgi viikingite pealikud. Seal olid ka Vagn, Åke poeg, ja Torgunn ja Bue õepoeg ja Sigurd.“ Hjörungavågis Norra läänerrannikul toimus umbes 983. a suur merelahing, kus jarl Håkan saavutas legendaarses rahetormis võidu Jomsborgi viikingite üle. – *Siin ja edaspidi tõlkija märkused.*

² Poollegendaarsest Styrbjörn Tugevast jutustab hiline „Styrbjörni saaga“, et ta oli Uppsala kuninga Eriku vara surnud venna poeg, kes juba 12-aastasena oli nii võimukas, et nõudis lellelt poolt kuningriiki. Kui talle seda ei antud, sai ta lellelt 60 täisvarustuses laeva ja seilas nendega Läänemerele ringi, kuni vallutas taanlastelt Jomsborgi ja sõlmis nendega liidu, et jalule seada oma võim svealaste riigis. 200 laevaga Fyriså suudmesse jõudnud, põletas Styrbjörn laevad, et võtta oma meestelt põgenemistee, ja läks koos Jomsborgi viikingitega Uppsala all Eriku vastu lahingusse. Nn Fyrisvalli lahing (u 985. a), mille tõepärasuse üle ajaloolased siiani vaidlevad, kestnud kolm ööpäeva ning lõppenud Styrbjörni langemise ja Eriku täieliku võiduga, mistõttu viimane sai hüüdnime Võidukas (*Segersäll*).

küllaga ja enamik oli eluga rahul; aga need, kes arvasid, et viljasaak valmib liiga aeglaselt, sõitsid Inglismaale ja Iirimaale ja rüüstasid seal tublisti, ja paljud jäidki sinnamaile.

Nüüd oli Skånesse niihästi sakside maalt kui ka Inglismaalt hakanud tulema paljaks põetud peaga mehi ristiusu õpetust jutlustama. Nende jutul polnud otsa ega äärt, ja rahvas oli esiotsa uudishimulik ja kuulas mõnuga; ja naiste meelest oli tore end võõrastel ristida lasta ja valget särki kingiks saada. Aga varsti oli võõrastel särkidega kitsas käes ja inimesed ei kuulunud enam jutlusi, mis tundusid tüütud ja väheusutavad; pealegi rääkisid paljaspead konarlikku keelt, mida nad olid õppinud Hedeby³ või läänepoolsetel saartel, ja jätsid seepärast lapsearuliste mulje.

Sellepärast edenes ristimine visalt; ja paljaspead, kes rääkisid palju rahust ja tahtsid suure õhinaga kangesti jumalate kallale kippuda, võeti aeg-ajalt usklikke meeste poolt kinni, riputati pühade saarepuude otsa, lasti neile nooli kerosse ning anti nad Odini lindudele söögiks⁴. Aga teised, kes olid jõudnud põhja poole Göinge metsadesse⁵, kus suurt midagi ei usutud, võeti rõõmsasti vastu, viidi kinniseotult Smålandi turgudele ja vahetati neid seal härgade ja kopranahkade vastu. Smålandlaste träälidenä laskisid mõned neist oma juustel kasvada, nurisesid Jehoova vastu ja olid päris mehe eest väljas; aga enamik neist tahtis ikka pigem jumalaid kukutada ning naisi ja lapsi ristida kui kive murda ja vilja jahvatada, ja nad tegid oma peremeestele nii suurt tüli, et Göinge mehed ei saanud varsti enam täisjõus preestri eest isegi mitte paari kolmeastasi Smålandi hargi, ilma et oleksid pidanud kauba peale veel villast riidet või soola andma. Siis valitses piirimaadel paljaspeade vastu suur pahameel.

Ühel suvel käis kõigis Taani valdustes ringi sõnum, et kuningas Harald Sinihammas oli uue õpetuse vastu võtnud. Noorpõlves oli ta korra katset teinud ja seda kiiresti kahetsenud; aga nüüd oli ta tõsimeeli usku vahetanud. Sest kuningas Harald oli nüüd vana ja kaua aega kange

³ Hedeby (Haithabu) – praeguse Schleswigi viikingiaegne nimetus; oli varakult Põhjala tähtsaim kauplemiskoht.

⁴ Odini lind – kaaren.

⁵ Göinge – Skåne kirdepoolne piiriala vastu Smålandit.

seljavalu käes vaevelnud, nii et tal oli viimasel ajal õllest ja naistest vähe rõõmu olnud; ja keisri poolt saadetud targad piiskopid olid teda apostlite nimedega tembitud karurasvaga võidnud ning teda lambanahkadesse mässinud, talle õlle asemel pühitsetud ürdivett juua andnud, tema abaluude vahele ristimärke teinud ja temast palju kuradeid välja sõnunud, kuni valu läks üle ja kuningast sai ristiinimene.

Jumalamehed olid seejuures töotanud, et teda tabab veel suurem häda, kui ta jälle vereohvri juurde tagasi pöördub või muidu usulist leigust üles näitab. Sellepärast käskis kuningas Harald, kui oli saanud oma luud-kondid jälle liikuma ja jaksas võtta enda juurde noore mauri orjatori, kelle Corki kuningas Kalliskivide-Olof talle sõbrakingiks oli saatnud, et kõik rahvas laseks ennast ristida; ja ehkki säherdune jutt tundus neile imelik, kes ise olid Odini järglased, kuulasid paljud kuninga sõna, sest ta oli valitsenud kaua ja õnnelikult ja tal oli sellepärast maal suur sõnaõigus. Ta karistas kõige karmimalt neid, kes preestrite vastu kätt tõstsid; ja Skånes suurenes nüüd preestrite arv ja tasandikule ehitati kirikuid; ja vanad jumalad hakkasid moest ära minema, välja arvatud merehädas ja loomade haiguste puhul.

Aga Göinges naerdi selle kõige üle laia lõuaga. Sest piirimetsade rahval oli kergem naerda kui mõistlikul savimaa rahval, ja kõige rohkem naerdi kuninga käskude üle. Neil mail ulatus väheste meeste võim kaugeemale kui nende parem käsi, ja tee Jellingest⁶ Göingesse oli pikk isegi kõige suuremate kuningate jaoks. Vanasti, Harald Søjahamba ja Ivar Laisüle päevil⁷ ja enne seda olid kuningad käinud Göinge suurtes metsades tarvaid küttimas, aga harva muis asjus. Vahepeal olid tarvad otsa saanud ja koos nendega kuningate külaskäigud; ja kui nüüd mõni kuningas vihastas sõnakuulmatuse või nadide andamite üle ja ähvardas ise kohale tulla, siis sai ta tavaliselt vastuse, et tarvaid pole ümbruskonnas näha olnud, aga küllap talle antakse teada, kui mõnda märgatakse, ja võetakse

⁶ Jellinge – kuningas Haraldi residents Taanis Jüütima idarannikul, tänapäeval Jelling.

⁷ Harald Søjahammas (*Hildetand*) ja Ivar Laisüli (*Vidfamne*) – muinasloolised Rootsi-Taani kuningad, keda paigutatakse umbes VII sajandi teise poolele.

teda siis lahkesti vastu. Sellepärast käis piirimaade rahva suus ammugi ringi ütlemine, et enne ei tule neile ühtki kuningat, kui tarvad on tagasi.

Nii jäi Göinges kõik nii, nagu oli alati olnud, ja ristiusk seal mingit hoogu sisse ei saanud. Preestrid, kes sinna kanti kippusid, müüdi ikka teispoole piiri maha; aga mõned Göinge mehed arvasid, et õieti tuleks nad samas paigas maha lüüa ning Sunnerbo ja Allbo omakasupüüdliku rahva vastu sõda alustada, kuna smålandlaste pakutud hind ei lasknud mõistliku kasuga kaubelda.

ESIMENE OSA

PIKK TEEKOND

Isand Tostest ja tema majapidamisest

Rannikul elas rahvas külades, kuna nii oli kergem elatist hankida, aga ka turvalisem; sest ümber Skåne sõitvad laevad tegid tihti maale rüüste-retki, nii kevaditi, kui väljasõitvad mehed tahtsid varuda odavat värsket toidukraami, kui ka sügiseti, kui oldi pärast lörriläinud sõjaretke tühjade kätega koduteel. Öösel, kui märgati maaletungijaid, puhuti sarve ja kutsuti naabreid appi; ja mõnes tublis külas võis kodurahvas ettevaatamatutelt võõrastelt koguni laeva või paar üle lüüa ja korraliku saagi saada, mida oma küla laevameestele ette näidata, kui pikklaevad koju talvepuhkusele tulid.

Aga rikkad ja uhked mehed, kellel oli oma laev, ei sallinud läheduses naabreid ja elasid pigem omaette; sest nende talud olid isegi nende mereloleku ajal tublide koduste meestega kaitstud. Kulleni ümbruses⁸ oli palju niisuguseid suurnikke; sealsetest rikastest peremeestest räägiti, et nad on uhkemad kui kuskil mujal. Kui nad olid kodus, tülitsesid nad mõnuga omavahel, ehkki talude vahel oli lahedalt ruumi; aga sagedasti olid nad ära, sest lapsest saadik olid nad merele vaadanud ja pidasid merd oma talu ääremaaks, kus kõik, kes neile vastu juhtusid, pidid ainult iseennast süüdistama.

Seal elas isand nimega Toste, lugupeetud mees ja suur meresõitja; ehkki juba eakas, juhtis ta ikka veel oma laeva ja sõitis kõik suved välismaid mööda ringi. Tal oli sugulasi Iirimaal Limerickis sinna asunud viikingite hulgas ja ta sõitis sinna kauplema ning aitama Lodbroki

⁸ Kullabygden, Kullen (Kullaberg) – kaljune poolsaar Loode-Skånes vastu Själlandit.

soost pealikul⁹ iirlastelt ja nende kloostritelt ja kirikutelt andamit koguda. Viikingite head ajad Iirimaal olid loojumas, sestsaadik kui Nahkmantlitega Muirkjartach, Connachti kuningas, oli saarele ringi peale teinud, kilbikülge mere poole; sest pärismaalased kaitsesid end nüüd innukamalt kui vanasti ja kuulasid parema meelega oma kuningate sõna, nii et nendelt andami kogumine nõudis palju vaeva; ja isegi kloostrid ja kirikud, mida vanasti oli kerge rüüstata, olid nüüd ehitatud kõrgeid kivitorne, kuhu preestrid oma aaretega pagesid ja kust neid ei tule ega relvaga kätte ei saadud. Sellepärast arvasid nüüd paljud Toste mehed, et parem oleks teha retki Inglis- või Prantsusmaale, kus olid head ajad ja kus võis vähema vaevaga rohkem saavutada; aga Toste meeldis vana harjunud asi rohkem ja ta pidas ennast liiga vanaks proovima maid, kus ta end koduselt ei tundnud.

Tema naise nimi oli Åsa ja tema oli pärit metsapööst. Ta oli sõnakas ja käre loomuga naine ja Toste armastas öelda, et tema küll ei märka, et naine aastatega leebemaks muutuks, nii nagu vahel meestega juhtub; aga Åsa oli tubli naine ja hoolitses Toste äraolekul hästi talu eest. Ta oli Toste sünnitanud viis poega ja kolm tütar, aga poegadega ei olnud neil suuremat õnne olnud. Kõige vanem poeg oli noorukina kuskil pulmas otsa saanud, kui ta oli õllest julgust võtnud ja tahtnud näidata, kuidas ta sõnni seljas ratsutada oskab; teise poja oli tormilaine esimese mereretke ajal üle parda viinud. Aga kõige suurem õnnetus juhtus neljanda poja Arega; sest ühel suvel, kui ta oli üheksateist aastat vana, oli ta teinud kahe naabrimehe naistele lapse, kui naiste mehed olid ülemeremail, ja põhjustanud sellega suure segaduse ja palju pilkamist ning Toste suuri väljaminekuid, kui mehed koju tulid. Are oli muutunud sellest süngeks ja inimpeglilikuks ja tapnud ühe mehe, kes tema nobeduse üle liiga palju nalja heitis, ja seejärel maalt põgenenud. Saadi teada, et ta oli seltsinud svealastest kaupmeestega ja sõitnud koos nendega ida poole, et

⁹ Vihje legendaarsele Ragnar Lodbrokile (Karuspüks), kellest jutustab kesk-aegne islandi „Ragnar Lodbroki (Karuspüks) saaga“ (e k 2021, tlk Askur Alas), samuti Saxo Grammaticuse (u 1150–1220) „Gesta Danorum“.

ei pruugiks enam kokku saada inimestega, kellele tema äpardused teada olid; aga sestpeale polnud temast enam midagi kuulda olnud. Åsa oli näinud unes musta hobust, kelle sapsud olid verised, ja sellest teadis ta, et poeg oli surnud.

Seega oli Åsal ja Tostel alles jäänud kaks poega. Vanema nimi oli Odd; ta oli lühikest kasvu, jäme ja rangjalgne, tugev ja kõva käega ning kaksipidi jutuga; ta hakkas varakult Tostega meresõitudel kaasas käima ja oli osav nii laevade kui relvadega ümber käima. Kodus muutus ta kergesti pahuraks, sest tal oli raske talve mööda saata; siis tekkis tema ja Åsa vahel tihti hõõrumist. Oddil oli kombeks öelda, et laevas maitseb talle läpatanud soolaliha paremini kui jõulupraad kuival maal; aga Åsa ütles, et tema küll ei märka, et Odd võtaks kõige väiksema tüki heast-paremast, mis lauale pandud. Odd magas päeval nii palju, et kurtis sagedasti öist unepuudust; ja isegi kui ta tüdrukud endaga põhku kaasa võttis, polnud lugu tema jutu järgi palju parem. Åsale ei meeldinud, et Odd tema teenijatüdrukutega magas; tüdrukud võisid sellest upsakaks ja perenaise vastu ninakaks minna, Odd võiks parem juba naise võtta. Aga Odd ütles, et sellega pole kiiret: naised, kes talle kõige rohkem meeldisid, oli ta leidnud Iirimaal, ja seda sorti ei tasunud koju tuua; sest siis, kinnitas ta, läheksid Åsa ja tema naise vahel varsti küüned ja hambad käiku. Åsa sai vihaseks ja küsis, kas Odd ootab siis tema surma. Odd jälle võis seepeale vastata, et selles asjas tehku ema, nagu ise heaks arvab: tema talle siin nõu ei anna, aga kannatab välja, mis ka ei juhtuks.

Ehkki Oddi rääkimisviis oli pikaldane, ei olnud Åsal kerge tema vastu viimast sõna saada; ja ta mainis tihtipeale, et tema saatust oli tõesti ränk: võttis temalt kolm head poega ja jättis alles selle, ilma kellela ta kõige kergemini toime tuleks.

Tostega klappis Odd paremini; ja niipea kui tuli kevad ning paadi-kuuride ja laevasildade ümber hakkas levima pigilõhna, läks tema tuju paremaks. Siis katsus ta mõnikord koguni laule kokku seada, ehkki see läks tal üle kivide ja kändude: sellest, kuidas kajaka põld on kündmiseks valmis, või kuidas mere ratsud teda peagi suvemaale kandvad.

Aga skaldina ta siiski suurt kuulsust ei saavutanud, kõige vähem ümbruskonna meheleminekuealiste peretütarde hulgas. Kui ta minema purjetas, nähti teda harva ümber pööravat.

Tema vend oli Toste lastest kõige noorem ja ema silmatera; tema nimi oli Orm. Ta kasvas kiiresti ja venis pikaks ja kiitsakaks, ning Åsa kurtis palju tema kidura oleku pärast; niipea kui ta ei söönud tublisti rohkem kui täismehed, arvas ema, et on peagi poisist ilma, ja ütles, et närb söögiisu on tema hukatus. Ormile meeldis süüa ja ta ei kaevanud eriti ema hoole pärast tema toitmisel, aga Toste ja Odd porisesid vahel Ormile määratud maiuspalade pärast. Orm oli lapsena paar korda haige olnud ja pärast seda ei suutnud Åsa iial uskuda, et tema tervis on hea, vaid ümbritses teda alatise hoole ja manitsustega, mistõttu poisile hakkas mõnikord tunduma, et ta on otsast otsani ohtlikke tõbesid täis ja vajab hädasti püha sibulat, raviloitsusid ja soojendatud savipotti, kuigi tema kõige raskem haigus oli odrapudru ja sealiha liigsöömine.

Kui Orm hakkas täismeheks saama, tuli Åsale muresid juurde. Tema lootus oli, et Ormist saab tähtis mees ja pealik; ja tihtipeale lausus ta rahulolevalt Tostele, et poiss kasvab suureks ja tugevaks ja ajab nii tarka juttu, et paistab ülepea olevat läinud ema suguvõsasse; aga Åsal oli kange hirm kõige selle ees, mis poega meeste teedel ootavad. Ta rääkis temaga sagedasti vendasid tabanud õnnetustest ja sundis teda töötama, et ta hoiab end sõnnide eest, on ettevaatlik laeval ja ei maga iial teiste meeste naistega; aga peale selle oli veel palju muid ohtusid, mis poega võisid varitseda, nii et ema oli päris nõutu. Kui Orm oli kuusteistkümmend aastat vana ja pidi teistega koos merele minema, keelas Åsa selle ära, kuna poeg olevat veel liiga noor ja liiga õrna tervisega; ja kui Toste küsis, kas naine mõtleb poega mõneks kõõgipealikuks või seelikukangelaseks kasvatada, sattus Åsa säärasesse raevuhoogu, et Tostel tuli hirm peale, ta jättis naisele õiguse ja tegi, et ise minema sai.

Sel sügisel tulid Toste ja Odd hilja tagasi ja olid kaotanud nii palju mehi, et vaevu jätkus sõudjaid; aga nad olid siiski rahul ja neil oli paljust jutustada. Limerickis oli teenistus olnud kesine, sest Munsteri iiri kuningad olid nüüd nii võimsaks saanud, et sealsetel viikingitel oli tegu iseenda

kaitsmisega; aga Toste sõbrad, kes oma laevadega seal olid, olid temalt küsinud, kas ta ei tahaks kaasa teha katset suurel kesksuvelaadal, mida peeti Walesis Merionethis, kohas, kus viikingid veel polnud käinud, aga kuhu nüüd taheti jõuda kindla teejuhi abil, kes Toste sõpradel käepärast oli. Odd oli Tostelega augu pähe rääkinud, et tuleb minna, ja nende laevamehed olid samuti asjast huvitatud; ja nad kõik olid seitsme laevaga Merionethis maabunud, läbinud raske tee sisemaale ja langenud ootamatult laada kallale. Oli tulnud vihane taplus ja hulk mehi oli hukka saanud, aga viikingid olid võitjaks jäänud ja võtnud suure noosi nii kaupade kui ka vangide näol. Seejärel olid nad purjetanud üle väina Corki ja müünud seal vangid maha, sest Corki kogunesid vanast ajast orjakauplejad kõikidest maailma nurkadest viikingite toodud saaki valima; ja sealne kuningas, Kalliskivide-Olof, kes oli kristlane ja väga vana ja tark mees, ostis tavaliselt ära need, keda ta sobivaks pidas, et seejärel lasta vangide omastel lunaraha maksta, mis talle head kasu tõi. Corkist purjetati tihedalt kokku hoides kodu poole, et mitte mereröövlite küüsi sattuda, kuna meeskonnad olid nõrgad ja laevadel oli palju varandust ja meestel polnud seetõttu suuremat võitlushimu; nõnda olid nad õnnelikult ümber Skageni jõudnud, kus Vikeni ja Vestfoldi omad¹⁰ sagedasti koduleel olevaid ja vaeva tasuvaid laevu varitsesid.

Kui kõik laevamehed olid oma osa saagist kätte saanud, jäi Tostelega veel palju üle; ja kui ta oli kambris oma osa hõbedat ära kaalunud, ütles ta, et säherdune reis võiks olla hea lõpp tema retkedele ja et edaspidi mõtleb ta kodus püsida, seda enam, et kondid hakkavad juba kangeks jääma ja Odd tuleb nüüd niisama hästi toime kui tema ja pealegi saab ta Ormi abiks kaasa. Odd ütles, et tema meelest on see tark jutt. Aga Åsa ütles kohe, et pole see tark ühti; sest ehk küll hõbedat on saadud üksjagu, on neil ületalve toita nii suur hulk rahvast, et sellest ei jätku kauaks; ja kuidas võib kindel olla, et Odd kogu teenistust Irimaal naiste peale ära ei kuluta, kui ta kojutulemisest üldse hoolibki; ja Toste peaks

¹⁰ Viken – alad mõlemal pool Oslofjordi; Vestfold – Oslofjordist lääne pool asuv maakond Norras.

mõistma, et tema kondid jäävad kangeks just talv otsa kolde ees peesitamist, mitte merelkäimisest; ja temale, Åsale, on enam kui küllalt, kui ta peab pool aastat mehe jalgade otsa komistama. Ta ei saa aru, ütles ta, mis neil meestel tänapäeval ometi on; sest tema oma vanaisa vend, Sven Rotikoon, Göinge rahva suur kangelane, oli langenud nagu tõeline mees lahingus smålandlaste vastu kolm aastat pärast seda, kui ta oli oma vanema poja pulmas kõik laua alla joonud; ja nüüd peab ta kuulma parimas eas meeste hädaldamist, kes ei häbene, et nad tahavad surra õlgede peal nagu lehmad. Aga nüüd joogu Toste ja Odd ja kõik kojutulnud head õlut kojujõudmise terviseks, õlleteost, mis neile hästi maitseb; ja Toste visaku oma vigurid peast ja võtku niisama hea tulevase aasta retke terviseks; ja neil on ees tore talv, kui ainult keegi teda, Åsat, sihukese loriga ei pahanda.

Kui Åsa läks õlletoomist korraldama, ütles Odd, et Sven Rotikoon valis võib-olla smålandlased kui väiksema õnnetuse, juhul kui kõik selle suguvõsa naised on nii suure suuga kui Åsa; ja Toste ütles, et ta ei taha küll selles asjas vastu vaielda, aga Åsa on mitmes mõttes tubli naine ja tema ei taha naist mitte rohkem ärritada kui hädapärast vaja, ja ka Oddil ei maksaks seda teha.

Sel talvel panid kõik tähele, et Åsa oli oma tööde-tegemiste juures vahel kahvatu ja rusutud ja tema keel oli vähem nobe kui tavaliselt; ta muretses Ormi pärast rohkem kui kunagi varem ja jäi mõnikord seisma ja teda vaatama, nagu näeks ta nägemust. Orm oli nüüd kogult suureks kasvanud ja võis jõu poolest võistelda kõikide omaealistega ja paljude vanemategagi. Tal olid punased juuksed ja õrn nahk, silmad laia vahega, nüri nina ja suur suu, pikad käed ja veidi kühmus selg; ta oli liikuv ja kiire, ning vibulaskmises ja odaheitmises oli tal kindlam käsi kui paljudel teistel. Ta sattus kergesti raevuhoogu ja võis siis pimesi sellele kallale karata, kes teda vihastanud oli; ja isegi Odd, kellele varem oli lõbu pakkunud venda kahvatuks ja vihaseks ajada, oli nüüd temaga ettevaatlik, kui Ormi jõud oli ohtlikuks muutunud. Aga muidu oli Orm rahulik ja leplik ja harjunud alati Åsa tahtmist tegema, ehkki ta vahel ema aasis, kui selle hoolitsus tüütuks läks.

Toste andis nüüd Ormile meeste relvad, mõõga ja laia teraga kirve ja tubli kiivri, ja Orm valmistas ise endale kilbi; aga rõngassärgiga oli asi halvem, sest majas polnud talle ühtki parajat, ja nüüdsel ajal oli maal soomusrüüseppeadest suur puudus, sest suurem jagu oli ära välismaile sõitnud, Inglismaale või Roueni jarli juurde, kus neile paremini maksti. Toste arvas, et Orm peab esialgu leppima nahksärgiga, kuni ta endale Iirimaal hea soomussärgi hangib: seal oli surnud meeste rüüsid kõikides sadamates alati odavalt saada.

Kui nad ühel päeval söögilauas istusid ja sellest rääkisid, pani Åsa pea kätele ja hakkas nutma. Kõik jäid vait ja vaatasid tema poole, sest teda nähti harva pisaraid valamas; Odd küsis, kas tal on hambavalu. Åsa pühkis nägu ja pöördus Toste poole; ta ütles, et jutt surnud meeste rüüdest on tema meelest halb enne, ja ta on juba ette kindel, et Orm saab kohe otsa, kui merele läheb; sest tema oli juba kolm korda unes näinud, kuidas Orm verisena laevapingil lamab, ja kõik teavad, et tema unenäod ei peta. Sellepärast tahab ta nüüd Tostet paluda, et ta tema, Åsa vastu hea oleks ja Ormi elu ilmaaegu hukka ei saadaks, vaid laseks tal selle suve veel kodus olla; sest tema arvates ähvardab hädaoht Ormi just lähemal ajal; ja kui ta selle aja üle elab, oleks oht edaspidi ehk väiksem.

Orm küsis, kuskohast ta oli ema unenäos haavatud olnud. Åsa ütles, et ta oli nägemust nähes iga kord otsekohe üles ärganud; aga ta oli näinud, et Ormi juuksed on verised ja nägu väga kahvatu; ja see unenägu oli teda raskesti rusunud, iga korraga ikka rohkem, ehkki ta ei tahtnud sellest enne rääkida kui alles nüüd.

Toste istus mõtlikult ja ütles seepeale, et ta ei tea unenägudest suuremat ja pole kunagi nende pärast muretsenud.

„Sest vanarahvas ütles ikka, et nii, nagu Ketravad ketravad, nii ka on¹¹. Aga kui nüüd sina, Åsa, oled sama unenägu kolm korda näinud, siis võib see ehk tõesti hoiatus olla; ja me oleme juba küllalt poegi kaotanud.

¹¹ „Noorema Edda“ teatel määravad kolm neidu, Urdr, Verdandi ja Skuld, inimestele nende eluead kätte. Kuid nornisid on rohkemgi: „Head nornid ja need, kes päritolult head, teevad häid elusid, aga nende inimeste puhul, kelle elu äpardub, on halvad nornid põhjuseks.“ („Gylfaginning“, XV, tlk Rein Sepp.)

Sellepärast ma sulle selles asjas vastu ei räägi ja Orm võib suveks koju jääda, kui ta ise niimoodi arwab. Mul on nüüd tunne, et võin väga hästi ise veel kord välja sõita; ja niiviisi on vahest kõikidele kõige parem.“

Odd oli Tostega nõus, sest ta oli mitmel korral märganud, et Åsa unenäod pidasid paika. Orm ei olnud otsusega rahul, aga ta oli harjunud tähtsates asjades ema tahtmist tegema; ja siis sellest enam ei räägitud.

Kui kevad oli käes ja piisavalt palju sisemaakülade mehi Tostega laevakohakaubad kokku teinud, purjetasid tema ja Odd nagu tavaliselt minema ja Orm jäi koju maha. Ta oli Åsa peale turris ja teeskles vahel haiget, et ema hirmutada; aga kui Åsa siis teda rohtudega ravitsema tõttas, hakkas Orm ise oma teesklust uskuma ega tundnud mängust kuigi palju rõõmu. Åsa ei suutnud oma unenägu unustada, ja hoolimata kõikidest muredest, mida Orm talle põhjustas, oli emal tema kojujäämisest hea meel.

Aga ometi sattus Orm sel suvel oma esimesele teekonnale, ilma et Åsalt selleks luba oleks küsitud.